

Innst. S. nr. 16

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:84 (2005-2006)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Anders Anundsen, Åse M. Schmidt, Per Sandberg og Bård Hoksrud om å sørge for sikker og forsvarlig skolebusstransport

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer i vegtrafikkloven, slik at det blir forbud mot å transportere skolebarn og ungdom stående i skolebuss. Merkostnadene dette vil påføre de som har ansvaret for transporten innarbeides i statsbudsjettet.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag slik at det stilles krav til at kommunen ved alle skolenedleggelse utreder konsekvensene av endring i skoleskyssen både for elever og for fylkeskommunen, i tillegg til de kommunaløkonomiske konsekvensene.

III

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å overføre ansvaret for skoleskyss for grunnskoleelever til kommunene."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiten, Anniken Huitfeldt, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Per Egil Evensen og Åse M. Schmidt, fra

Høyre, lederen Ine Marie Eriksen Søreide og Gunnar Gundersen, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Ole-Anton Teigen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, fra Senterpartiet, Inger S. Enger, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til dokumentet, der forslagsstillerne beskriver skolebusstransporten slik den fungerer i dag og angir en forbedring av ordningen, formulert i tre forslag.

Sikkerhet

Komiteen viser til at hvem som har rett til skyss og hvem som har ansvar for skoleskyssen, er nedfelt i opplæringsloven jf. § 13-4. Hovedregelen er at fylkeskommunen er ansvarlig for organisering av skoleskyssen og at kommunen betaler en refusjon etter persontakst for elevene som skysses.

Opplæringsloven definerer her elevenes rettigheter til skoleskyss, samt skoleeiers og forvaltningens ansvar for organisering av skoleskyssordningen. Når det gjelder bestemmelser vedrørende sikkerhet og mer trafikkale forhold, så hjemles dette i vegtrafikkloven.

Komiteen vil påpeke at fylkeskommunen, som en betydelig kunde, har suveren rett til å definere krav til transportselskapene når det gjelder kvalitet og sikkerhet. Komiteen har merket seg at kun fire fylkeskommuner har benyttet seg av muligheten til å sette krav om tilstrekkelig antall sitteplasser.

Komiteen har merket seg bekymringen fra elever, foreldre, lærere og andre som opplever skolebusstransporten som utrygg. Komiteen er i likhet med forslagsstillerne ikke tilfreds med at et stort antall elever fraktes til og fra skolen i overfylte busser der mange av elevene er henvist til ståplasser.

Komiteen ber på denne bakgrunn Regjeringen vurdere behovet for endringer og presiseringer i vegtrafikkloven med tilhørende forskrifter, eventuelt ny forskrift til opplæringsloven, for å sikre elever en forsvarlig skoleskyss.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer i vegtrafikkloven, slik at det blir forbud mot å transportere skolebarn og ungdom stående i skolebuss. Merkostnadene dette vil påføre de som har ansvaret for transporten, innarbeides i Revidert nasjonalbudsjett 2007."

Komiteens medlemmer fra Høyre vil bemerke at partiet i sitt forslag til Revidert nasjonalbudsjett 2006 satte av 20 mill. kroner i økt tilskudd i Kommunal- og regionaldepartementets budsjett til fylkeskommunene til kjøp av skolebussruter, for å sikre alle grunnskoleelever sitteplass i skolebuss ut 2006. Videre ba man Regjeringen legge dette inn med helårsvirkning fra 2007 og samtidig utarbeide forskrifter som sikrer at fylkeskommunenes kjøp av skolebusstjenester ivaretar trafikksikkerheten til skolebarn. Det ble samtidig påpekt at det er viktig å sikre at barn ned i seksårsalderen ikke må stå i skolebussen.

Krav om konsekvensutredning

Komiteen har ved tidligere anledninger uttrykt bekymring for den merbelastning som skolebusstransport over lange avstander påfører skoleelevene som følge av skolenedleggelse.

Komiteen vil imidlertid påpeke at i henhold til det kommunale sjølstyret er det kommunens ansvar å organisere skoletilbudet for sine innbyggere.

Komiteen viser til at kommunen betaler barnetakst for de elevene som har krav på skoleskyss. Skolenedleggelse, med tilhørende økt antall skyssberettigede elever, medfører derfor at kommunens billett-kostnader til skoleskyssen øker. Hvor stor denne økningen er, avhenger av hvor mange ekstra skyss elever nedleggelsen skaper og hvor mye skyssavstanden øker.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Venstre, mener at kommunene også i dag vurderer både økonomiske og andre konsekvenser, herunder skoleskyss, i prosessen om endring av skolestruktur.

På denne bakgrunn avviser flertallet forslaget om å pålegge kommunene å foreta utredning av konsekvensene for skoleskyssen ved nedlegging av skoler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre viser til representantforslaget og vil påpeke at det er den enkelte kommune som, ut fra nærhetsprinsippet, best kan vurdere konsekvensene for den enkelte elev. Det er kommunene som i dag har ansvaret for å vurdere behovet av transport på særlig farlige skoleveier. Mange kommuner velger å gi tilbud om skoleskyss for elever som ikke oppfyller dagens minstekrav på 2 km for 1. trinn og 4 km fra 2. trinn og oppover, nettopp ut fra en vurdering om at skoleveien er farlig.

Disse medlemmer viser til at forslaget om kommunal konsekvensutredning i forbindelse med økt skoleskyss støttes av Landslaget for nærmiljøskolen (LUFS), Barneombudet og Trygg trafikk.

Disse medlemmer vil understreke at en konsekvensutredning i tillegg til en økonomisk utredning vil måtte omfatte blant annet vurderinger i forhold til fysisk helse, psykisk helse, reisetid, mobbing og trafikksikkerhet.

Disse medlemmer vil derfor fremme forslaget i dokumentet om at kommunene pålegges å konsekvensutrede virkningene av økt skoleskyss.

Overføring av ansvar for skoleskyss fra fylkeskommunene til kommunene

Komiteen viser til forslaget om å overføre ansvaret for skoleskyssen til kommunene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at sentrale høringsinstanser ikke støtter denne delen av forslaget.

Flertallet viser til den omtalte rapporten fra Nordlandsforskning, som i prosjektet "Skolenedlegging og skoleskyss" har undersøkt hvilke konsekvenser skolenedleggelse har for kostnadene til skyssdrift i et utvalg kommuner.

Konklusjonen er at sammenhengen mellom skolenedleggelse og kostnader til skoleskyss langt fra er entydige: 47 pst. av tilfellene ga økte skysskostnader for fylkeskommunen, 42 pst. ga ingen endring, mens det i 7 pst. av tilfellene ga reduserte kostnader. Inntektene økte mer enn kostnadene i 52 pst. av tilfellene, mens de er lavere i 23 pst.

Flertallet vil påpeke at økte kostnader for kommunene samtidig utgjør økte billettinntekter for transportselskapene. Hvorvidt selskapene selv får beholde disse, avhenger av hvilken kontrakt selskapet har med den aktuelle fylkeskommune. Det vises i rapporten fra Nordlandsforskning for eksempler til at økningen i billettinntektene dekker kostnadsøkningen, og i enkelte tilfeller vel så det. Endringer i skolestruktur som utløser økt skyssbehov har enkelte steder ført til bedre kapasitetsutnyttelse på allerede eksisterende ruter. Det finnes også eksempler på at endringer i skolestrukturen gir mulighet for å redusere ruter og samordne rutetilbudet slik at det ble bedre materiellutnyttelse.

Komiteen mener Regjeringen bør gjennomgå kostnadsfordelingen mellom kommunene og fylkeskommunene med hensyn til skoleskyss.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Venstre, vil påpeke at en fordel med dagens modell er at fylkeskommunen har tilstrekkelig kompetanse og tyngde i forhandlinger med transportselskapene, i ruteplanlegging generelt og i forhold til koordinering av et mer omfattende ruteoppbygg. Kommunene vil i de fleste tilfeller være for små enheter i slike sammenhenger.

Flertallet vil på denne bakgrunn avvise forslaget om å overføre ansvaret for skoleskyssen fra fylkeskommunene til kommunene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at det behøves en bredere vurdering av forholdene knyttet til skoleskyss og skolenedleggelse enn det som nå foreligger. Dette er viktig for å unngå situasjoner der sparte kroner til skoledrift blir til brukte kroner til skoleskyss. Disse medlemmer har også merket seg den tidsbruk til skoleskyss mange elever påføres.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen bredt gjennomgå påførte skoleskysskostnader som følge av skolenedleggelse."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre ser at forhandlingsstyrke og tilstrekkelig kompetanse er viktig, men vil bemerke at større enkeltkommuner eller regionale samarbeidsløsninger mellom mindre kommuner kan oppnå det samme. Så lenge fylkeskommunens framtid som politisk nivå er under utredning, ser ikke disse medlemmer noen grunn til å gjøre endringer i denne ordningen nå.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag som åpner for at kommuner, eller kommuner i samarbeid, kan overta ansvaret for skoleskyss av grunnskoleelever."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge er et unikt land med en spesiell topografi. Skolenedleggelse/centralisering av skoletilbud med påfølgende behov for skoleskyss vil derfor slå ulikt ut i de ulike kommunene i landet.

Disse medlemmer viser til representantforslaget og vil fremholde viktigheten av at nærhetsprinsippet legges til grunn i forhold til ansvaret for skoleskyssen. Etter disse medlemmers oppfatning vil kommunene, i samråd med foreldre/foresatte, være langt bedre egnet til å vurdere hva som er best for den enkelte elev enn fylkeskommunen. Overføring av ansvaret til eventuelle regioner vil forverre situasjonen ytterligere. Når det gjelder selve innkjøpet av skoleskyssjenester, kan dette organiseres på ulike måter for å oppnå de ønskede stordriftsfordeler. Innkjøpet kan for eksempel koordineres gjennom et interkommunalt samarbeid, eller kjøpes gjennom et innkjøpskontor. Disse medlem-

mer vil derfor fremme forslaget i dokumentet om at ansvaret for skoleskyss legges til kommunene.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen bredt gjennomgå påførte skoleskysskostnader som følge av skolenedleggelse.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer i vegtrafikkloven, slik at det blir forbud mot å transportere skolebarn og ungdom stående i skolebuss. Merkostnadene dette vil påføre de som har ansvaret for transporten, innarbeides i Revidert nasjonalbudsjett 2007.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag slik at det stilles krav til at kommunen ved alle skolenedleggelse utreder konsekvensene av endring i skoleskyssen både for elever og for fylkeskommunen, i tillegg til de kommunaløkonomiske konsekvensene.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å overføre ansvaret for skoleskyss for grunnskoleelever til kommunene.

Forslag fra Høyre og Venstre:

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag som åpner for at kommuner, eller kommuner i samarbeid, kan overta ansvaret for skoleskyss av grunnskoleelever.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:84 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Anders Anundsen, Åse M. Schmidt, Per Sandberg og Bård Hoksrud om å sørge for sikker og forsvarlig skolebuss-transport - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 19. oktober 2006

Ine Marie Eriksen Søreide
leder

Inger S. Enger
ordfører

